

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 69g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a
unor prevederi din articolul 11 alin. (2) lit. a) din Legea insolvenței nr.
149 din 29 iunie 2012

*(suma restanței la livrarea bunurilor pentru determinarea temeiurilor de
insolvență)*

CHIȘINĂU
2 septembrie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 18 martie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 2 septembrie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „inclusiv suma restanței la livrarea bunurilor” din articolul 11 alin. (2) lit. a) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Andrei Iosip, în interesele SRL „VB Agropom”, parte în dosarul nr. 2i-484/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Alexandru Ceban, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 4 octombrie 2022, SRL „Cumdimtrans” a formulat, în calitate de creditor, o cerere introductivă de intentare a procesului de insolvență în privința debitorului *VB Agropom*.

4. Printr-o încheiere din 10 octombrie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul central, a admis spre examinare cererea introductivă, a instituit perioada de observație asupra debitorului și a numit un administrator provizoriu.

5. Ulterior, la 11 mai 2023, un alt creditor s-a alăturat la cererea introductivă.

6. La 17 mai 2024, dl avocat Andrei Iosip a depus, în interesele *VB Agropom*, o cerere de strămutare a cauzei la o altă instanță de judecată. Printr-o încheiere din 27 iunie 2024, Curtea de Apel Chișinău a respins cererea de strămutare. La 2 iulie 2024, *VB Agropom* a atacat cu recurs încheierea Curții de Apel Chișinău. Printr-o încheiere din 31 iulie 2024, Curtea Supremă de Justiție a restituit cererea de recurs, pentru că încheierea Curții de Apel Chișinău nu este susceptibilă de atac.

7. Pe 14 martie 2025, dl avocat Andrei Iosip a ridicat, în interesele *VB Agropom*, excepția de neconstituționalitate a textului „la determinarea temeiurilor de insolvență se iau în calcul mărimea obligațiilor pecuniare, inclusiv suma restanței la livrarea bunurilor” din articolul 11 alin. (2) lit. a) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012.

8. Printr-o încheiere din 14 martie 2025, Judecătoria Chișinău a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.”

10. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 11

Componenta și mărimea obligațiilor

„[...]”

(2) La determinarea temeiurilor de insolvență se iau în calcul:

a) mărimea obligațiilor pecuniare, **inclusiv suma restanței la livrarea bunurilor**, la prestarea serviciilor și la îndeplinirea lucrărilor care urmează a fi plătite de către debitor;

b) mărimea datoriilor la credite, la împrumut, plus dobânda care urmează a fi achitată de către debitor;

c) mărimea prejudiciilor care urmează a fi recuperate de la debitor;

d) mărimea obligațiilor la bugetul public național prevăzute de lege.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul sesizării pretinde că prevederile contestate nu corespund exigențelor calității legii, fiind lipsite de previzibilitate și certitudine juridică. Potrivit autorului excepției, textul contestat nu permite instanței de insolvență să determine mărimea restanței la livrarea bunurilor, fără a depăși limita competenței sale jurisdicționale și fără a pătrunde în apanajul instanțelor de drept comun.

12. Autorul excepției mai afirmă că restanțele la livrarea bunurilor nu constituie datorii pecuniare certe, lichide și exigibile care ar justifica declanșarea procedurii de insolvență. Prin urmare, includerea acestora ca fiind motiv de insolvență reprezintă o măsură disproporționată și nejustificată, care atentează la dreptul de proprietate al debitorului.

13. Potrivit autorului sesizării, prevederile contestate presupun la determinarea stării de insolvență luarea în calcul a unor obligații non-

pecuniare, care nu pot fi obiect de examinare în instanța de insolabilitate, fiind de competența instanțelor de drept comun.

14. Prin urmare, autorul sesizării consideră că prevederile atacate contravin articolelor 16, 23, 26, 46 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

17. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, Curtea constată că excepția este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

18. Referitor la obiectul sesizării, Curtea observă că deși autorul excepției a contestat textul „la determinarea temeiurilor de insolabilitate se iau în calcul mărimea obligațiilor pecuniare, inclusiv suma restanței la livrarea bunurilor” din articolul 11 alin. (2) lit. a) din Legea insolabilității, criticile acestuia vizează doar textul „inclusiv suma restanței la livrarea bunurilor”, motiv pentru care Curtea va reține doar această dispoziție legală. Curtea constată că articolul 11 alin. (2) din Legea insolabilității a constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 136 din 27 septembrie 2022).

19. Având în vedere că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de insolabilitate, Curtea admite că instanța de judecată va avea în vedere prevederile criticate din articolul 11 alin. (2) lit. a) din Legea insolabilității în cauza în care a fost ridicată excepția.

20. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 58 din 6 iunie 2024, § 25).

21. Autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 16 (*egalitatea*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

22. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că articolele 16, 23 și 54 din Constituție nu pot fi invocate de sine stătător. Pentru a fi incidente, autorul trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței Curtea poate aplica prevederile acestor articole (a se vedea DCC nr. 50 din 2 mai 2023, § 21; DCC nr. 90 din 25 iulie 2023, § 19).

23. Referitor la incidența articolului 26 din Constituție, Curtea reține că autorul excepției nu a motivat în ce măsură prevederile contestate afectează norma constituțională menționată. Curtea subliniază că simpla enumerare a unor articole din Constituție, precum și citarea unor considerente din jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, în lipsa unei argumentări proprii, nu reprezintă critici veritabile de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 114 din 26 septembrie 2023, § 16).

24. Cu referire la incidența articolului 46 din Constituție, autorul excepției a afirmat că includerea sumei restanței debitorului la livrarea bunurilor la aprecierea temeiurilor de insolvabilitate ar restrânge în mod nejustificat dreptul debitorului la proprietate și la libertatea economică, fără a urmări un scop legitim și fără respectarea principiului proporționalității.

25. Curtea observă că deși autorul excepției, anticipând o anumită hotărâre, formal invocă o restrângere neconstituțională a exercițiului dreptului de proprietate, în motivarea neconstituționalității normei contestate recurge la o analiză comparativă a acesteia cu alte dispoziții din Legea insolvabilității și din Codul civil, identificând între ele unele contradicții. În acest sens, autorul susține că legislatorul ar include în categoria obligațiilor pecuniare și „suma restanței la livrarea bunurilor”, care, în esență, ar fi o obligație civilă de „a da” sau „a face” și care „nu constituie datorii lichide menite să dovedească starea de insolvabilitate” a debitorului. Curtea reiterează că examinarea constituționalității unui text de lege are în vedere compatibilitatea acestui text cu dispozițiile constituționale pretins a fi încălcate, dar nu compararea prevederilor mai multor legi între ele și furnizarea unei concluzii care ar rezulta din comparație la dispoziții ori principii ale Constituției (a se vedea DCC nr. 113 din 15 iulie 2021, § 28).

26. Curtea reține că legislatorul, pe baza normelor constituționale, deține prerogativa de a reglementa prin lege organică: (i) regimul juridic general al proprietății (articolul 72 alin. (3) lit. i)) și (ii) procedura de judecată și competența instanțelor la examinarea cauzelor (articolele 72 alin. (3) lit. e) și 115 alin. (4) din Constituție). În vederea realizării acestor competențe, legislatorul a adoptat Legea insolvabilității, care reglementează o procedură judiciară specială privind identificarea subiectelor de drept care datorită dificultăților economico-financiare nu sunt în stare să-și onoreze obligațiile de natură pecuniară ajunse la scadență și sunt declarate de instanță în stare de insolvabilitate. Procedura de insolvabilitate se deosebește nu doar după componența participanților [administrator/lichidator, debitor, creditori/adunarea creditorilor/comitetul creditorilor], dar și după modul special de intentare, de examinare, de încetare a cauzelor, precum și complexitatea acțiunilor/măsurilor care se desfășoară sub autoritatea instanței (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 34 din 23 martie 2020, § 30).

27. Pentru a constata starea de insolvabilitate, instanța de judecată deține competența să evalueze în ansamblu situația financiară a debitorului, inclusiv prin prisma raportului de activitate al administratorului provizoriu (articolele 25 alin. (5) lit. b) și 27 alin. (1) din Lege), a tabelului preliminar al creanțelor (articolul 29 din Lege), precum și din perspectiva referinței prezentate de către debitor după admiterea spre examinare a cererii introductive, prin care acesta are posibilitatea să prezinte probe care ar putea, de exemplu, răsturna prezumția incapacității de plată (articolul 28 alin. (2) din Lege).

28. Având în vedere cerințele autorului sesizării, Curtea reține că instanța de insolvabilitate, în baza aprecierii temeiului de insolvabilitate și a faptelor constatate în cadrul examinării cererii introductive, hotărăște asupra intentării procedurii de insolvabilitate sau asupra respingerii cererii introductive (articolul 34 alin. (1) din Lege). La constatarea incapacității de plată sau a supraîndatorării debitorului, legislatorul a stabilit obligațiile care trebuie luate în calcul, precum și cele care nu trebuie luate în calcul (articolul 11 alineatele (1) și (2) din Lege) de către instanță și care trebuie să le fi avut debitorul, de regulă, la momentul depunerii cererii introductive. Așadar, instanța de insolvabilitate este competentă să stabilească obligațiile pecuniare și mărimea

acestora pe care le are debitorul la o anumită dată, luând în considerare inclusiv „suma restanței la livrarea bunurilor”. Complexitatea și diversitatea raporturilor juridice în care se află un eventual debitor, precum și efectele pe care le poate avea o hotărâre de intentare a procesului de insolvabilitate asupra situațiilor juridice (contractelor în derulare și altor acte juridice) la care sunt parte atât debitorul, cât și creditorii acestuia (a se vedea, în special, articolele 45 și 89 din Lege), au permis legislatorului să includă în masa credală a insolubilului și sumele de bani pe care acesta le datorează contractanților în rezultatul neexecutării sau executării necorespunzătoare, de exemplu, a obligațiilor de livrare a unor bunuri.

29. De asemenea, legislatorul a acordat instanței de insolvabilitate posibilitatea de a efectua orice act procesual relevant necesar soluționării cauzei (articolul 30 alin. (2) din Lege). În cazul în care constată existența unuia din temeiurile de insolvabilitate, instanța de judecată pronunță hotărârea de intentare a procesului de insolvabilitate în privința debitorului, care, la rândul său, este în drept să atace această hotărâre cu apel (articolul 8 alin. (1) din Lege). Prin urmare, Curtea constată că debitorul beneficiază, în virtutea legii, de garanții pentru apărarea drepturilor sale, inclusiv a dreptului de proprietate.

30. Așadar, Curtea constată caracterul nefondat al criticii autorului excepției privind pretinsa încălcare a articolului 46 din Constituție. Din acest motiv, nu sunt incidente nici articolele 16, 23 și 54 din Constituție.

31. Pe baza celor menționate, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2) și (4) lit. d), 37 alineatele (1) și (2) și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea nr. 69g/2025 privind excepția de neconstituționalitate a textului „inclusiv suma restanței la livrarea bunurilor” din articolul 11 alin. (2) lit. a) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Andrei Iosip, în interesele SRL „VB Agropom”, parte în dosarul nr. 2i-484/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 2 septembrie 2025

DCC nr. 125

Dosarul nr. 69g/2024